

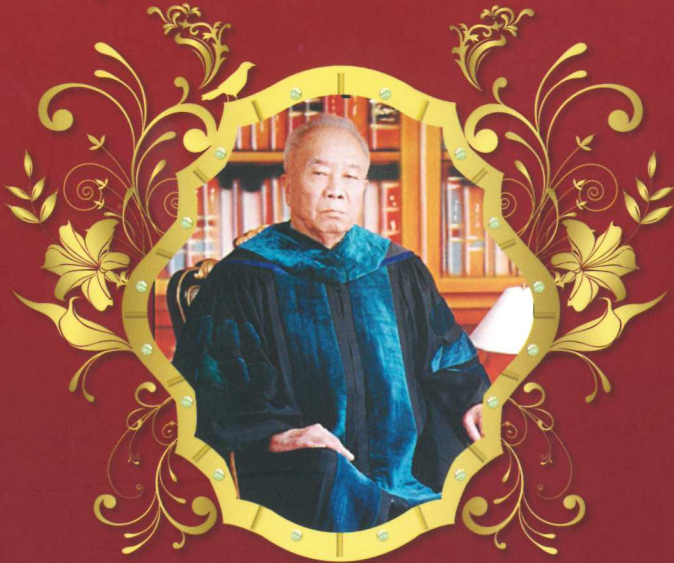

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

ปาฐกถา “เปรม วัชร” ครั้งที่ 7

เรื่อง

“วิกฤติของการศัลยกรรมไทย”

โดย

พลโท ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ นพดล อรรถไธสง

วันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2553

ณ ห้องประชุมอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ

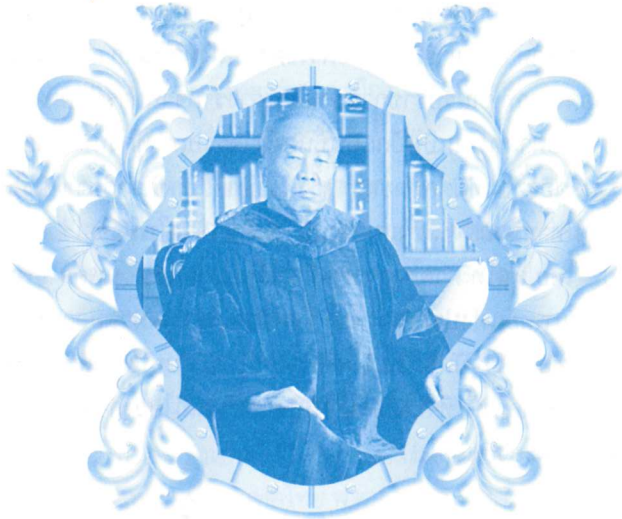
อาคารศูนย์การแพทย์ศิริกิตต์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
ปาฐกถา “เปรม วัชร” ครั้งที่ 7
เรื่อง

“วิกฤติของการศัลยกรรมไทย”

โดย

พลโท ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ นพ.ดล อรุณโร

วันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2553

ณ ห้องประชุมอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ

อาคารศูนย์การแพทย์ศิริกิติ์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

คำนำ

ภาควิชาคัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดปาฐกถา “เปรม บุรี” ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นเกียรติแก่ศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาคัลยศาสตร์เป็นท่านแรก ตลอดเวลาที่ท่านรับราชการท่านได้สร้างรากฐานการศึกษาคัลยศาสตร์และพัฒนาภาควิชาคัลยศาสตร์จนเป็นปีกแผ่นมั่นคงมาตราប់เท่าทุกวันนี้ เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณงามความดีของท่านที่มีต่อคัลยศาสตร์รามาธิบดี ทางภาควิชาฯ จึงได้จัดปาฐกถาเพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านมาอย่างสม่ำเสมอทุกปี ซึ่งปีนี้ได้จัดในหัวข้อเรื่อง “วิกฤติวงการคัลยกรรมไทย” โดย พลโท ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์นพดล วรอุไร ประธานราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย ซึ่งท่านจะได้ประมวลสถานการณ์ต่างๆของวงการคัลยกรรมไทยในปัจจุบันที่เป็นเรื่องที่น่าวิตกในระดับหนึ่ง และคงจะเป็นข้อคิดให้แก่มุ่เข้ารับฟังปาฐกถาครั้งนี้ ที่จะได้ช่วยกันไปปรับปรุงแก้ไขวงการคัลยกรรมของเราให้เข้มแข็ง ก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป

ศาสตราจารย์กฤษฎา รัตนโอฬาร

หัวหน้าภาควิชาคัลยศาสตร์

15 พฤศจิกายน 2553

ประวัติ

นายเปรม บุรี

เกิดวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2461

บุตรของ นายชื่น บุรี และนางทิพย์ บุรี อ.เมือง จ.เชียงใหม่

การศึกษา โรงเรียนปรีนชรอยส์วิทยาลัย อ.เมือง จ.เชียงใหม่
จบ ม.8 ปี พ.ศ. 2478 (ม.8 รุ่นสุดท้าย)

ศึกษาต่างประเทศ ประเทศอังกฤษ พ.ศ. 2480

- Plymouth Technical College 9 เดือน เพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยลอนดอน วิชาแพทย์ที่ Guy's Hospital Medical School
- Guy's Hospital Medical School พ.ศ. 2481
- สงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. 2482-2488 ไทยประกาศสงครามกับอังกฤษ และอเมริกาในเวลาต่อมา การศึกษาแพทย์ต้องชะงักลงเพราะเป็น Enemy Aliens

เสรีไทยฝ่ายอังกฤษ สมัครเข้าเป็นเสรีไทยฝ่ายอังกฤษ วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2485 เข้ามาปฏิบัติทางทหารในประเทศไทย พ.ศ.2487 จนสงครามสงบลงปี พ.ศ. 2488 กลับไปศึกษาวิชาแพทย์ที่ Guy's Hospital Medical School ต่อรับเหรียญ M.C. จากรัฐบาลอังกฤษ

การศึกษาต่อ

- จบแพทยศาสตร์ M.B., B.S. (London)
- พ.ศ. 2492 MRCS (Eng.), LRCP (London)
- แพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านที่ Pembory Hospital (เครือข่ายของ Guy's Hospital Medical School) 3 ปี พ.ศ. 2492-2495

ปาฐกถา “เปรม ภิรมย์” ครั้งที่ 7

ปฏิบัติงานต่อทางแพทย์เพื่อหาประสบการณ์ โดยได้รับทุน ก.พ.

- Harwich and Dovercourt Hospital 1 ปี
- Scunthorse Hospital 1 ปี

รับราชการ

- กลับประเทศไทย ปี พ.ศ. 2497
- ภาควิชาศัลยศาสตร์ ร.พ.ศิริราช พ.ศ. 2497-2512
- ศึกษาต่อทางด้าน Cardiovascular Surgery โดยได้รับทุนของ China Medical Board New York ที่ Variety Heart Hospital University of Minnesota 1 ปี (พ.ศ. 2502-2503)
- ศึกษางานต่อตามสถาบันแพทย์ในอเมริกาอีกหลายแห่งก่อนเดินทางกลับประเทศไทย
- ปฏิบัติงานตามโครงการแพทย์เคลื่อนที่ของศิริราชที่จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2509 - 2514
- โอนย้ายมาทำการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ ร.พ.รามธิบดี พ.ศ. 2512 จนกระทั่งปลดเกษียณปี พ.ศ. 2520
- * ก่อตั้งศูนย์เวชศาสตร์ชุมชนตั้งแต่เริ่มคณะแพทยศาสตร์ ร.พ.รามธิบดี โดยความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข) ก่อตั้งศูนย์เวชศาสตร์ชุมชน หลังจากที่ได้รับทุนร็อกกี้เฟลเลอร์ให้ไปดูงานต่างประเทศ 9 แห่ง - อินเดีย เคนยา อุ간다 ไนจีเรีย นิวยอร์ก เล็กซิงตัน จาไมกา โคลัมเบีย ฟิลิปินส์ - ใน 8 ประเทศเป็นเวลา 9 สัปดาห์

งานหลังปลดเกษียณ (พ.ศ. 2520)

- อาจารย์พิเศษ ศูนย์เวชศาสตร์ชุมชน 5 ปี (2520-2525)
- ร่วมคณะก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - อาจารย์ที่ปรึกษา 4-5 ปี

ตำแหน่งในเวลารับราชการ

- ศาสตราจารย์ ภาควิชาศัลยศาสตร์ ร.พ.ศิริราช 2512
- ศาสตราจารย์ ภาควิชาศัลยศาสตร์ ร.พ.รามธิบดี 2512-2520
- ศาสตราจารย์เกียรติคุณหลังจากเกษียณอายุราชการ จากมหาวิทยาลัยมหิดล

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- พ.ศ. 2517 ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. 2514 ประถมาภรณ์ช้างเผือก

บรรยายกาต์ในงานปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั่งที่ 6

องค์ปาฐก ศาสตราจารย์เกียรตคคุณววิวัฒน์ วิสุทธีโกศล
ปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั่งที่ 6 วันทที่ 16 พฤคจิกายน 2552

ศาสตราจารย์รัชตะ รัชตะนาวิน คณบดี ศาสตราจารย์เกียรตคคุณววิวัฒน์ วิสุทธีโกศล องค์ปาฐก
ศาสตราจารย์กฤษฏา รัตนโอฬาร หัวหน้ภาควิชาคัลยศาสตร์ และ
ศาสตราจารย์เกียรตคคุณเปรม บุรี และ คณาจารย์ของภาควิชาคัลยศาสตร์

ปาฐกถา “เปรม ภูมิ” ครั้งที่ 7

ผู้เข้าร่วมลงชื่อ เพื่อเข้าร่วมฟังปาฐกถา “เปรม ภูมิ”

ผู้เข้าร่วมฟังปาฐกถา

ชื่อประวัติองค์ปาฐก
พลโท ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นายแพทย์นพดล อรุโอร

แพทยศาสตรบัณฑิต

- คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2513

แพทย์ฝึกหัด

- โรงพยาบาลของกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และ Illinois Central Hospital, Chicago, Illinois, USA

แพทย์ประจำบ้าน

- General Surgery, Resident & Chief Resident, Columbus Hospital, Chicago, IL, USA,

Fellowship

- Fellow, Hand Surgery, Cook County Hospital และ
- Clinical Fellow in Urology, Columbus Hospital, Chicago,

Board Certification

- Diplomate, American Board of Surgery & Thai Board of Surgery

Fellowship in Professional Societies

- Fellow, Royal College of Surgeons of Thailand
- Fellow, American College of Surgeons (FACS)
- Member, International College of Surgeons (FICS)
- Fellow, Royal College of Surgeons of Edinburgh (FRCSEd)
- Fellow, Academy of Medicine of Singapore (FAMS)
- Honorary Fellow, College of Surgeons of Sri Lanka (FCSSL)

ปาฐกถา “เปรม ปรีย์” ครั้งที่ 7

ตำแหน่งปัจจุบันในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าและวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า (วพม.)

- อาจารย์พิเศษ ภาควิชาศัลยศาสตร์ วพม.
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาการคณะกรรมการฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- ที่ปรึกษา โครงการศูนย์เวชศาสตร์ทหาร ของ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และ วพม.
- กรรมการพิจารณาทุนศึกษาดูงาน มูลนิธิโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าและทุนรายรับสถานพยาบาล
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานทางวิชาการ ของผู้ขอดำรงตำแหน่งทางวิชาการ วพม.

ตำแหน่งสำคัญในอดีต

โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าและวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

- ศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
- ผู้อำนวยการกองศัลยกรรม และ รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ตำแหน่งหน้าที่ ในองค์กรทางวิชาชีพ

ปัจจุบัน

- ประธานราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย (รวศท)
- Governor, American College of Surgeons, Thailand Chapter
- Councilor-at-Large, International Society of Surgery
- กรรมการ ‘Weary’ Dunlop Boonpong Exchange Fellowship (รวศท)
- Chair, International Association of Surgeons, Gastroenterologists and Oncologists (IASGO), Thailand Chapter

อดีต

- ประธานคณะกรรมการ Definitive Surgical Trauma Care Subcommittee/ RCST
- ประธานคณะกรรมการ Advanced Trauma Life Support Subcommittee, RCST

- ผู้แทนกลุ่มศัลยแพทย์ทั่วไป ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย
- ประธาน คณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบสาขาศัลยศาสตร์ รวศท/ แพทยสภา
- ประธานฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย
- นายกสมาคมศัลยแพทย์ทั่วไปแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- นายกสมาคมวิทยาลัยศัลยแพทย์นานาชาติแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- Pacific Federation Secretary, International College of Surgeons
- President, American College of Surgeons, Thailand Chapter
- National delegate, International Society of Surgery
- นายกชมรมศัลยแพทย์ทางมือแห่งประเทศไทย
- นายกชมรมจุลศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย
- บรรณาธิการ (Editor-In-Chief) วารสาร Thai Journal of Surgery
- บรรณาธิการ Journal of the International College of Surgeons, Thailand Section
- บรรณาธิการ Journal of the Medical Department, Royal Thai Army

ผลงานทางวิชาการ

- บทความย่อ บทความทางวิชาการ บทความตำราหรือหนังสือ รวม 33 เรื่อง
- การบรรยาย เสนอผลงานทางวิชาการ (Guest lecture, Free paper presentation) รวม 115 เรื่อง

รางวัลที่ได้รับ

- โล่เกียรตินิยมของแพทยสภา ในฐานะอาจารย์แพทย์ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ผู้ประพาดิตนดีเด่นในเชิงคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2552 (ให้ ณ วันที่ 18 มิถุนายน 2552)
- รางวัลศิษย์เก่าแพทย์ศิริราชดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2545 สาขาการสร้างชื่อเสียงทางการ แพทย์ในประเทศและต่างประเทศ (ให้ ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2545)
- โล่เกียรตินิยม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (ให้ ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2548)
- โล่เกียรตินิยม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าและวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า (ให้ ณ วันที่ 19 กันยายน 2550)

ปาฐกถา “เปรม ภิรมย์” ครั้งที่ 7

ปาฐกถา “เปรม ภิรมย์” ครั้งที่ 7 เรื่อง “วิกฤติของวงการศัลยกรรมไทย”

พลโท ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์นพดล วรอุไร

จากกรณีแพทย์ถูกฟ้องคดีอาญาจากการประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยศาลชั้นต้น ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2550 ให้จำคุกแพทย์เป็นเวลา 3 ปี ผลจากคำพิพากษาของศาลชั้นต้นดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความตื่นตระหนกต่อวงการแพทย์ และโดยเฉพาะวงการศัลยกรรมแพทย์เป็นอย่างยิ่ง แพทย์และศัลยกรรมแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนไม่กล้าทำผ่าตัดผู้ป่วยศัลยกรรม แม้การผ่าตัดเล็ก เนื่องจากไม่มีวิสัญญีแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยใส่ดิ่งอวัยวะ ซึ่งถูกส่งต่อจากโรงพยาบาลชุมชนไปยังโรงพยาบาลทั่วไปหรือโรงพยาบาลศูนย์เป็นจำนวนมาก ศัลยกรรมแพทย์ทั่วไปที่เคยทำผ่าตัดให้ผู้ป่วยที่มีนิ้วในระบบปีศาจระ ต่อมาลูกหมากโตหรือผู้ป่วยที่มีบาดเจ็บสมองมีเลือดคั่ง เนื่องจากไม่มีศัลยกรรมสาขาเฉพาะทาง ก็เลิกทำผ่าตัดดังกล่าวไป

ราชวิทยาลัยศัลยกรรมแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินโครงการราชวิทยาลัยฯ สัจจร ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2551 ถึงเดือนมกราคม 2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมเยียนให้กำลังใจศัลยกรรมแพทย์ในส่วนต่างๆ ของประเทศเพื่อรับทราบข้อมูลของศัลยกรรมแพทย์และปัญหาทางศัลยกรรมในแต่ละพื้นที่ เพื่อรับทราบปัญหา ข้อขัดข้องในการทำงาน ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข และรณรงค์ให้ศัลยกรรมแพทย์ทุกคนเป็นสมาชิกของราชวิทยาลัยฯ เพื่อที่ราชวิทยาลัยฯ จะได้เป็นตัวแทนของศัลยกรรมแพทย์ทุกคนในการผลักดันนโยบายหรือแก้ไขปัญหาด้านศัลยกรรมของประเทศ ราชวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินโครงการนี้รวม 11 ครั้ง 70 จังหวัดด้วยกัน

สรุป ข้อเท็จจริง ปัญหาและข้อขัดข้องที่รวบรวมได้จากโครงการราชวิทยาลัยฯ สัจจรปี พ.ศ. 2551-2553 มีดังนี้

- 1) โรงพยาบาลทั่วไปของกระทรวงสาธารณสุข ขาดแคลนศัลยแพทย์ทั่วไป
ประสาทศัลยแพทย์และวิสัญญีแพทย์เป็นอย่างมาก
- 2) ศัลยแพทย์มีความเครียด หวาดกลัวและวิตกต่อการถูกฟ้องร้อง
- 3) ศัลยแพทย์มีภาระงานที่หนักมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งศัลยแพทย์ทั่วไป
- 4) ค่าตอบแทนที่ได้รับไม่สอดคล้องกับภาระงาน
- 5) การส่งต่อผู้ป่วยมีปัญหา
- 6) การจัดสรรแพทย์ให้โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ไม่สอดคล้องกับ
ความต้องการ
- 7) แนวโน้มมีผู้สนใจเรียนแพทย์และศัลยแพทย์ลดลง

ข้อเสนอแนะที่ได้รับครอบคลุมทั้งในเรื่องของการผลิต การกระจาย การดำรงอยู่ การพัฒนาเครือข่าย การส่งต่อ ค่าตอบแทน บทบาทต่อสังคม ส่วนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีความขาดแคลนศัลยแพทย์มากกว่า มีปัญหาคล้ายๆกัน รวมทั้งปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งของตนเองและครอบครัว ทั้งภาระงานที่เพิ่มขึ้นทำให้การทำงานเชิงรุกเช่น ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคทำได้ยาก

การแก้ไขปัญหา

วิกฤติที่ผ่านมารวมทั้งที่เป็นอยู่ในขณะนี้และที่อาจเป็นวิกฤติในอนาคต วงการศัลยศาสตร์ของไทยควรมีแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและหาโอกาสพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องของปัญหาการขาดแคลนแพทย์และศัลยแพทย์ (surgeon workforce) ซึ่งต้องพิจารณาแก้ไขทั้งในด้านการผลิตแพทย์ แพทย์รัฐลาออกจากระบบ จำนวนแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและสาขาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีการขาดแคลน ตลอดจนระบบจีไอเอส ที่ใช้ในกระทรวงสาธารณสุข

การผลิตแพทย์ การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านหลักสูตรนานาชาติ บทบาทของโรงพยาบาลเอกชนในการผลิตนักศึกษาแพทย์และการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน

การกระจายของแพทย์ ปัญหาการฟ้องร้อง ร้าง พรบ. คุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข การเปิดตลาดการค้าบริการเพื่อนำไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic)

ปฏิญญา “เปรม ภิรมย์” ครั้งที่ 7

การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาแพทย์ที่สนใจศัลยกรรมของศัลยแพทย์สตรี (women in surgery) ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น (surgery for the elderly) ตลอดจนผลกระทบของนโยบาย Medical Hub of Asia ต่อระบบสาธารณสุขไทย

การพัฒนาศัลยศาสตร์ของไทย

จากวิกฤติต่างๆที่เกิดขึ้นถือเป็นโอกาสอันดีในการที่จะพัฒนาศัลยศาสตร์ของประเทศไทยในด้านต่างๆ อาทิเช่น การฝึกศึกษา การวิจัย การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน การศึกษาต่อ (fellowship training) การศึกษาต่อเนื่อง (continuing medical education), Maintenance of Certification Examination, Academic Surgeons, Rural Surgeons การวิจัยเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านศัลยศาสตร์ของประเทศไทย พัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการมีส่วนร่วมในศัลยศาสตร์ของภูมิภาคและของโลก คุณธรรมและจริยธรรม professionalism, communication skills การบริจาค (philanthropy) การยื่นมือให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (humanitarian & volunteerism)

ด้านการพัฒนาคุณภาพ การพัฒนาวิชาชีพ (continuous professional development) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ surgical quality improvement, surgical patient safety

ด้านการบริการ การใช้ประโยชน์ของ IT in surgery, internet-based surgical education

ด้านการบริการ การให้ความรู้สู่ประชาชน (patient education) ทีมศัลยแพทย์อาสา (surgical team volunteer) บทบาทในการป้องกันโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคมะเร็งและอุบัติเหตุ และบทบาทในวงการศัลยศาสตร์ของโลก

4 ทศวรรษ คัลยศาสตร์รามธิบดี
ปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 6
วันที่ 16 พฤศจิกายน 2552
ศาสตราจารย์เกียรติคุณดิฉัน วิสุทธิโกศล

ผมเป็นผู้โชคดีที่มีโอกาสได้บรรยายเรื่อง ประวัติของภาควิชาคัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี เพราะว่าผู้ที่เขียนประวัติ ก็ต้องเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของสถาบันนั้น

ภาควิชาคัลยศาสตร์ได้ก่อตั้งขึ้นเป็น 1 ใน 7 แผนกวิชา และฝ่ายโรงเรียนพยาบาลตามพระราชกฤษฎีกามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พุทธศักราช 2508 ได้แก่ แผนกพยาธิวิทยา แผนกอายุรศาสตร์ แผนกคัลยศาสตร์ แผนกสูติศาสตร์ และนรีเวชวิทยา แผนกรังสีวิทยา แผนกกุมารเวชศาสตร์ แผนกจักษุวิทยาและวิทยาโสตนาสิกларิงซ์ และฝ่ายโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย ต่อมาในปีพุทธศักราช 2512 มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยมหิดล

หัวหน้าแผนกคัลยศาสตร์ (หรือภาควิชาคัลยศาสตร์ในปัจจุบัน) ท่านแรก ได้แก่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี มีหน่วยงานต่างๆประกอบด้วย คัลยศาสตร์ทั่วไป ประสาทคัลยศาสตร์ คัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก คัลยศาสตร์ระบบปัสสาวะ คัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซ์ซิลโลเฟเชียล คัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์ และวิสัญญีวิทยา ซึ่งต่อมา 2 หน่วยหลังนี้ได้แยกไปจัดตั้งเป็นภาควิชา พันธกิจหลัก 3 ประการที่แผนกคัลยศาสตร์ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ได้แก่ การบริการผู้ป่วย การเรียนการสอน และงานวิชาการและวิจัยซึ่งพันธกิจหลักทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันและเป็นพื้นฐานหลักของแผนพัฒนาภาควิชา

พันธกิจที่ 1 การบริการ

แผนกคัลยศาสตร์ (ปัจจุบันคือภาควิชาคัลยศาสตร์) ได้เริ่มบริการผู้ป่วยครั้ง

ปาฐกถา “เปรม บูรี” ครั้งที่ 7

แรกเมื่อพุทธศักราช 2512 โดยมีอาจารย์รับงานตามหน่วยต่าง ๆ ดังที่กล่าวข้างต้น โดยมีศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บูรี เป็นหัวหน้าแผนก, รองศาสตราจารย์จิรพรรณ มัชยมจันทร์ เป็นรองหัวหน้าแผนก มีอาจารย์แพทย์ทั้งหมด 14 ท่าน มีศาสตราจารย์ 1 ท่าน มีเตียงทั้งสามัญญุ พิเศษและ ICU รวมกันทั้งสิ้น 93 เตียง ในปี พ.ศ. 2512 มีผู้ป่วยใน 564 รายเท่านั้น ผู้ป่วยได้รับการผ่าตัด รวม 7,432 ราย

เนื่องจากปริมาณผู้ป่วยของภาควิชาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนเตียงเพิ่มขึ้นเป็น 238 เตียง มีผู้ป่วยนอก 133,117 ราย ผู้ป่วยใน 9,586 ราย และมีผู้ป่วยได้รับการผ่าตัดทั้งสิ้น 19,477 ราย ซึ่งแตกต่างไปจากเดิมมาก

ในปี พ.ศ. 2514 มีการขยาย OPD คลยกรรม โดยมีห้องตรวจ 12 ห้อง ห้องผ่าตัดเล็ก 1 ห้อง ห้อง endoscopy 1 ห้อง ห้องผ่าตัดใหญ่ 8 ห้อง ห้อง cystoscopy 1 ห้อง ห้องฝังแร่ radium 1 ห้อง

ทางห้องผ่าตัดควบคุมดูแลโดย คุณบุญเต็ม ล้นทมาศ ในระยะแรก ปัจจุบันดูแลโดยคุณเพียรจิตต์ ภูมิสิริกุลส่วนทางด้านกายภาพของ ward และ OPD มีคุณวิไล พงศ์กวี และต่อมาคุณสร้อยสุนน โสพรรณานกร ช่วยดูแล OPD ภายใต้การกำกับของ รศ.สุจินต์ วิจิตรกาญจน์

จำนวนอาจารย์ก็มีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มจำนวนคัลยแพทย์ และผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ในปี พ.ศ. 2551 ภาควิชาศัลยศาสตร์มีอาจารย์เพิ่มจำนวนมากขึ้น มีอาจารย์ประจำหน่วยต่าง ๆ ทั้งสิ้น 49 ท่าน มีตำแหน่งทางวิชาการดังนี้ ศาสตราจารย์ 5 ท่าน รองศาสตราจารย์ 13 ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 16 ท่าน และอาจารย์ 15 ท่าน

พันธกิจที่ 2 เป็นอีกหน้าที่หลักของภาควิชาศัลยศาสตร์ที่ต้องปฏิบัติ คือ การศึกษา (การเรียน การสอน)

ภาควิชาศัลยศาสตร์ ได้ร่วมผลิตแพทยศาสตรบัณฑิตแก่นคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล รุ่นแรกจบปี พ.ศ. 2514 มีจำนวน 64 คน จนถึงปัจจุบันเป็นรุ่นที่ 39 จบปี พ.ศ. 2551 มีจำนวน 112 คน จากรุ่นแรกจนถึงปัจจุบัน มีจำนวนนักศึกษาแพทย์ที่จบหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตรวม 4,026 คน การเรียนการสอนของภาควิชาศัลยศาสตร์ มีทั้งภาคทฤษฎีเรียนในห้องบรรยายและที่หอผู้ป่วย และ

ภาคปฏิบัติเรียนในห้องผ่าตัดใหญ่ ห้องผ่าตัดเล็ก ห้องสอนแสดง และที่หอผู้ป่วย

ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มีการสอนแสดง การผ่าตัดแก่นักศึกษาแพทย์ด้วยการให้ช่วยผ่าตัด และสังเกตผ่านห้องสอนแสดงการ ผ่าตัดหัวใจและทรวงอก (CVT) ในกรณีที่มีนักศึกษาแพทย์เข้าสังเกตการณ์จำนวนมาก

นอกจากการเรียนทางภาคปฏิบัติ ในห้องผ่าตัด และหอผู้ป่วยแล้ว ยังมีการเรียน การสอนในสัตว์ทดลอง เช่น ห้องสัตว์ทดลอง (animal laboratory) ใช้สุนัข เพื่อให้ นักศึกษาแพทย์ปีที่ 6 ใช้ฝึกทักษะเกี่ยวกับการผ่าตัดและการเย็บแผล ภายใต้การดูแล ของศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี รองศาสตราจารย์จินดา สุวรรณรักษ์ โดยมีรองศาสตราจารย์ทองดี ชัยพานิช ได้ช่วยการเรียนการสอนในด้านนี้ด้วยก่อให้เกิด ประสบการณ์ในการผ่าตัดและพร้อมที่จะปฏิบัติกับผู้ป่วย ห้องสัตว์ทดลองแห่งนี้ทาง หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียลได้ใช้เป็นห้องสัตว์ทดลองทางจุลศัลยกรรม (micro-surgical laboratory) ใช้เป็นแหล่งฝึกทักษะของอาจารย์และแพทย์ประจำบ้าน

หน่วยเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ (organ transplantation unit) ก็ได้ใช้ห้องสัตว์ทดลอง เป็นแหล่งฝึกทักษะของอาจารย์ศัลยศาสตร์ในการทำการผ่าตัดเปลี่ยนถ่ายอวัยวะในสุกร เช่น เปลี่ยนตับ โดยมีวิไลณัฐแพทย์ทำหน้าที่มยาสลบให้เป็นการฝึกการทำงานเป็นทีม

การเรียนการสอนมีวิธีการเป็นระบบ พร้อมทั้งการประเมินผลดังต่อไปนี้

ศาสตราจารย์เกียรติคุณสมpong รักษาสุข และศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณวัชรวิ พรหมทัตตเวที และอาจารย์อีกหลายท่านของภาควิชาศัลยศาสตร์ ได้ทำการจัดมาตรการ วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน มีการรวบรวมข้อสอบเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบหลายชุด นอกจากนี้ เอกสารประกอบการสอนแล้ว ยังมีการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่น sound slide, วิดีโอ เทป ฯลฯ สำหรับสอนนักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้านและผู้เข้าฝึกอบรม

พ.ศ. 2524 มีการปรับปรุงการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ โดยเรียนทางคลินิก 3 ปี รวมเป็น 6 ปี โดยไม่ต้องเป็นแพทย์ฝึกหัด (intern) เพื่อเพิ่มการผลิตแพทย์ตาม นโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการเพิ่มจำนวนนักศึกษาแพทย์ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงมี การเพิ่มอุปกรณ์การเรียน เช่น sound slide วิดีโอเทป ฯลฯ

การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านของภาควิชาศัลยศาสตร์ ก็เป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านจึงเน้นให้เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

ปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 7

ในสาขาวิชาต่างๆ ของศัลยศาสตร์ ให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ คุณคุณธรรม และจริยธรรม ทางการแพทย์ เพื่อรับใช้สังคม อย่างไรก็ตามระยะแรกแพทย์ประจำบ้านของภาควิชาศัลยศาสตร์ เป็นแพทย์ที่จบการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฯ หลังจากพ.ศ. 2515 จึงมีศิษย์ที่จบจากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งรุ่น 1 ที่จบการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้เป็นคือ ศาสตราจารย์กฤษฎา รัตนโอฬาร หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์คนปัจจุบัน

การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านระยะแรกเป็นแบบ apprentice (ฝึกอบรมติดตาม โดยตรงกับอาจารย์แพทย์อาวุโส) ตามแบบฉบับจากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ต่อมาการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเพื่อให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องตามหลักสูตรของแพทยสภา โดยมีรองศาสตราจารย์ทองดี ชัยพานิช ศาสตราจารย์เกียรติคุณสมพงษ์ รักษาสุข และอาจารย์ของภาควิชาฯ ได้ช่วยจัดทำหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์และขอบเขตการฝึกอบรมที่ชัดเจนโดยวิธีผสมผสานของการฝึกอบรมในต่างประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฯลฯ มีกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเหล่านี้เพื่อเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญต่อไป

หลักสูตรดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้

- Surgical - Radiological Conference เดือนละ 1 ครั้งทุก 2 สัปดาห์ ร่วมกับภาควิชารังสีวิทยา
- Surgical - Pathological Conference เดือนละ 1 ครั้งทุก 2 สัปดาห์ ร่วมกับภาควิชาพยาธิวิทยา
- Traumatic Case Review สลับกันทุกวันพุธ
- Morbidity & Mortality Conference สลับกันทุกวันพุธ
- Service Review สลับกันทุกวันพุธ

นอกจากนี้ทางภาควิชาฯ ได้ร่วมกับศาสตราจารย์ ดร.เรือน สมณะ ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดชั่วโมงการเรียนการสอน Demonstration of Surgical Anatomy ให้แก่แพทย์ประจำบ้าน นับว่าเป็นประโยชน์

อย่างมากแก่แพทย์ประจำบ้านศัลยศาสตร์

พ.ศ. 2521 หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล โดยศาสตราจารย์ วิจิตร บุญยะโท-ตระ ได้ร่างหลักสูตรและได้รับอนุมัติจากแพทยสภาและวิทยาลัย ศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย (ปัจจุบันคือราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย) ให้เปิด อบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาศัลยศาสตร์ตกแต่งได้เป็นสถาบันแห่งแรกของประเทศ และต่อมา นายแพทย์อาทิ เครือวิทย์ สอบได้วุฒิมัธยมศึกษาศัลยศาสตร์ตกแต่งเป็นคนแรก

พ.ศ. 2522 หน่วยกุมารศัลยศาสตร์เริ่มเปิดการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน โดยมี นายแพทย์สาธิต กรณศ เป็นแพทย์ประจำบ้านกุมารศัลยศาสตร์คนแรก

สำหรับศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่จบการฝึกอบรมจากสถาบันนี้ มีดังนี้ ศัลยศาสตร์ ททั่วไป (2513-2551) 142 คน ประสาทศัลยศาสตร์ (2522-2551) 55 คน ศัลยศาสตร์ ระบบปัสสาวะ (2522-2551) 49 คน ศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล (2523-2551) 40 คน ศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก (2523-2551) 11 คน กุมารศัลยศาสตร์ (2524-2551) 8 คน

นอกจากนี้ภาควิชาศัลยศาสตร์ยังได้จัดการฝึกอบรมระยะสั้นและการประชุม วิชาการสาขาต่างๆ มีแพทย์ผู้สนใจจากทั่วประเทศเข้ารับการฝึกอบรม

ในช่วงแรกภาควิชาศัลยศาสตร์จัดให้มีบรรยายทางวิชาการดีมาก เป็นเพราะ มีบุคลากรทางการแพทย์อยู่ในชั้นแนวหน้า เป็นที่เคารพและไว้วางใจของแพทย์ จึง สามารถริเริ่มจัดการฝึกอบรมและประชุมวิชาการที่เป็นระดับชาติและนานาชาติ อยู่ บ่อยครั้งอาทิเช่น

- First National Seminar on Sterilization เมื่อเดือนธันวาคม 2516
- การประชุมศัลยศาสตร์อุบัติเหตุ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 13-15 ธันวาคม 2519 และครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 2-6 พฤศจิกายน 2524
- การอบรมวิชาการเรื่อง “อุบัติเหตุทางมือ” ร่วมกับชมรมศัลยแพทย์ทางมือ แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 มกราคม 2522 และต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2552 เป็นครั้งที่ 29 และได้จัดให้มีปาฐกถาเกียรติยศ “วิวัฒน์ วิสุทธิโกศล” ทุกปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2549
- Intermedical School Surgical Conference ครั้งที่ 1 วันที่ 4 มิถุนายน

ปาฐกถา “เปรม ภิรมย์” ครั้งที่ 7

2523 และต่อเนื่องอีก 4 ครั้ง

(ระหว่างสถาบันรามานธิบัติ และสถาบันพระมงกุฎเกล้า)

- การอบรม “Maxillofacial Injuries” ครั้งที่ 1 วันที่ 2 - 4 มิถุนายน 2522 ครั้งที่ 4 วันที่ 8 - 11 พฤศจิกายน 2525
- การอบรมศัลยศาสตร์ระบบปีสภาวะ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 24 - 28 สิงหาคม 2524
- National Seminar on Road Traffic Accidents มี WHO เป็น sponsor ร่วมกับภาควิชาศัลยศาสตร์คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามานธิบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างวันที่ 13-14 พฤศจิกายน 2525
- การอบรมเรื่อง “ความเจ็บปวดและประสาทศัลยศาสตร์ก่าวนา” จัดโดยภาควิชาศัลยศาสตร์ร่วมกับราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย ระหว่างวันที่ 1 - 5 มิถุนายน 2530
- พ.ศ. 2546 เริ่มมีการอบรมพื้นฐานวิชาการเรื่อง “พื้นฐานศัลยศาสตร์ตกแต่ง” จัดโดยหน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล ภาควิชาศัลยศาสตร์เป็นประจำทุกปี

ที่กล่าวแล้วเป็นตัวอย่างของการจัดการฝึกอบรมทางวิชาการของภาควิชาศัลยศาสตร์

พันธกิจที่ 3 งานวิชาการและงานวิจัย

พันธกิจที่สำคัญอีกอันหนึ่งของภาควิชาศัลยศาสตร์ก็คืองานวิชาการและงานวิจัย งานด้านนี้ของภาควิชาฯ มีความสัมพันธ์กับบริการผู้ป่วยและการเรียนการสอนสำหรับงานวิชาการก็ได้จัดการฝึกอบรมตั้งที่กล่าวข้างต้น ส่วนผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติทั้งหมดรวม 182 เรื่อง และหนังสือพิมพ์โดยอาจารย์ของภาควิชาศัลยศาสตร์

การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของภาควิชาศัลยศาสตร์ในรอบ 40 ปีที่ผ่านมาสามารถแบ่งเป็น 4 ระยะเวลา 10 ปี ดังนี้

10 ปีแรก (พ.ศ. 2512-2522) ระบุระบุเบิกและเริ่มพัฒนา

ศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี
หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ (พ.ศ.2510-2520)

พ.ศ. 2514 มีการปรับปรุงห้องตรวจผู้ป่วยนอกดังนี้ ห้องตรวจผู้ป่วยนอก 12 ห้อง
ห้องผ่าตัดเล็ก 1 ห้อง ห้องเฝือก 1 ห้อง ห้อง endoscopy 1 ห้อง

ในด้านการบริการผู้ป่วยใน มีการปรับปรุงห้องผ่าตัด ดังนี้ ห้องผ่าตัดใหญ่ 8 ห้อง
ห้อง cystoscopy 1 ห้อง ห้องฝังแร่ radium 1 ห้อง ห้องพักฟื้นหลังผ่าตัด 1 ห้อง

ในด้านบุคลากรทางการแพทย์ก็มีการเปลี่ยนแปลงมาก มีอาจารย์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
สาขาต่างๆ มาร่วมงานที่ภาควิชาศัลยศาสตร์ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา เริ่มบรรจุอาจารย์
แพทย์ที่กลับจากต่างประเทศ เช่น จากสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ดังนี้

- ศ.เกียรติคุณวีระสิงห์ เมืองมัน จาก Wisconsin (USA) มาร่วมงานหน่วย
ศัลยศาสตร์ระบบปัสสาวะ
- ศ.เกียรติคุณวิวัฒน์ วิสุทธิโกศล จาก Detroit, Michigan (USA) และ ศ.คลินิก
เกียรติคุณประกอบ ทองผิว จาก New York (USA) ทั้งสองท่านร่วมงานหน่วย
ศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล
- รศ.ทองดี ชัยพานิช จาก Boston (USA) - มาร่วมงานกับหน่วยศัลยศาสตร์
ทั่วไป
- ผศ.สุพร พิพัฒน์กุล จาก Pittsburg (USA) - เป็นผู้ริเริ่มให้มีการฝึกอบรม
แพทย์ประจำบ้านหน่วยกุมารศัลยศาสตร์ของภาควิชาศัลยศาสตร์
- ศ.คลินิกเกียรติคุณอนันต์ เขียรธนู จากสหราชอาณาจักร และต่อมาย้ายจาก
รพ.ประสาท พญาไท มาร่วมงานกับหน่วยประสาทศัลยศาสตร์

ปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 7

- ผศ.มนัส วิมลเฉลา จาก Washington D.C. (USA) - มาร่วมงานกับหน่วยประสาทศัลยศาสตร์
- รศ.สมบุญณ์ บุญเกษม จาก Australia มาร่วมงานกับหน่วยศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก

ท่านเหล่านี้ได้เข้ามาช่วยพัฒนางานหน่วยต่างๆ ทำให้ภาควิชาศัลยศาสตร์ รพ.รามาริบัติ ได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ถือว่าเป็นการลงทุนในด้านบุคลากรที่เห็นผลงานในด้านบริการ การเรียนการสอน และวางรากฐานงานวิจัยของภาควิชาศัลยศาสตร์ได้อย่างชัดเจนในเวลาต่อมา

ระยะเริ่มแรกมีหน่วยวิสัญญีวิทยาเป็นหน่วยงานหนึ่งของภาควิชาศัลยศาสตร์ โดยมี รศ.จิรพรรณ มัชยมจันทร์ เป็นรองหัวหน้าแผนกศัลยศาสตร์ และมีอาจารย์อื่นๆ ประกอบด้วย รศ.กัลยา บำรุงผล อ.ยุวดี ศรสงคราม รศ.เครือวัลย์ ปานสิงห์ รศ.ปิ่นนิลประภัสสร ศ.เกียรติคุณสมศรี เผ่าสวัสดิ์ รศ.จันทิมา พรณราย ผศ.ประจักษ์ สุโกดเวช ต่อมาอาจารย์เหล่านี้ได้ย้ายไปสำนักงานใหม่ บริเวณชั้น 5 ดาดฟ้า อาคาร 1 ตั้งเป็นภาควิชาวิสัญญีวิทยา

ด้านการศึกษาและฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน

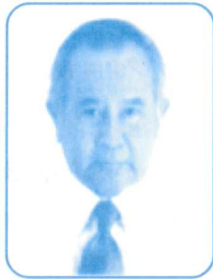
ภาควิชาศัลยศาสตร์เห็นความสำคัญด้านอุบัติเหตุที่เพิ่มมากขึ้นจึงปรับปรุงในด้านการรักษาผู้ป่วยและการเรียนการสอนของนักศึกษาแพทย์และแพทย์ประจำบ้าน ดังนั้นจึงได้เพิ่มหน่วยงานนี้ขึ้น

หน่วยงานอุบัติเหตุในระยะเริ่มต้น พ.ศ. 2520 ศ.เกียรติคุณเปรม บุรี ศ.คลินิกเกียรติคุณเนาวรัตน์ เข็นสาส์น เป็นผู้ดูแลงานด้านนี้ และ อ.พรเทพ เปรมโยธิน ได้ดูแลงานด้านนี้ภายหลังกลับจากการศึกษาต่อที่ประเทศออสเตรเลีย

หลัง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ศ.เกียรติคุณสิระ บุญยะรัตเวช ขณะนั้นเป็นรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัยด้วย ได้เริ่มโครงการแพทย์ชนบท เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนที่อยู่ชนบทมีโอกาสเข้าศึกษาที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ โดยที่นักศึกษาแพทย์เหล่านี้เมื่อจบการศึกษาแล้วไปปฏิบัติราชการรับใช้ชนบทที่บรรดาเยาวชนเหล่านั้นมีภูมิลำเนาอยู่ เป็นโครงการที่ดีมาก เป็นที่สรรเสริญของสังคมและต่อมาโรงเรียนแพทย์แห่งอื่น ได้ใช้เป็นแบบอย่างดำเนินการ

พ.ศ. 2521 หน่วยออร์โธปิดิกส์ โดยมี ศ.คลินิกเกียรติคุณดิเรก อิศรางกูร ณ อยุธยา ได้แยกเป็นภาควิชาออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟู (โดยรวมกับหน่วยกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาล) ย้ายสำนักงานไปที่ตึก 3 (ตึกซีกฟอก) ชั้น 9

10 ปีที่ 2 (พ.ศ.2522-พ.ศ.2532)
ระยะพัฒนาผู้เชี่ยวชาญของภาควิชาศัลยศาสตร์

ศ.เกียรติคุณสิระ บุญยะรัตเวช
หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์
(พ.ศ.2520-2530)

ศ.เกียรติคุณไพฑูรย์ คชเสนีย์
หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์
(พ.ศ.2530-2534)

หอผู้ป่วยอุบัติเหตุไฟไหม้ (burn unit) แห่งใหม่ได้เปิดทำการเมื่อ พ.ศ. 2526 ตั้งอยู่ที่ตึก ward trauma (5 NW) มี 5 เตียง พยาบาลและเจ้าหน้าที่ดูแลผู้ป่วยนี้ ได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษแบบลักษณะดูแลผู้ป่วยหนัก และพยาบาลห้องผ่าตัดอยู่ในคนๆ เดียวกัน มีห้องผ่าตัด 1 ห้อง สำหรับบริการการผ่าตัดผู้ป่วยเหล่านี้ ผู้ป่วยบาดแผลไฟไหม้จะได้รับการดูแลบำบัดรักษาจนหายกลับบ้านในสภาพที่สามารถปฏิบัติภารกิจได้เกือบปกติ กลับสู่สังคม

ในหอผู้ป่วยนี้ยังมีหน่วยงานกายภาพบำบัดขนาดเล็กให้บริการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย และ หน่วย pressure garment unit ตัดเย็บเสื้อ ถุงมือ ถุงนอน ฯลฯ สำหรับบาดแผล

ปฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 7

ผู้ป่วยที่หายใหม่ เพื่อป้องกันแผลเป็นนูนหรือแผลบุตหนา (hypertrophic scar) และความพิการ หัก งอ ของนิ้วมือแขน ขา สิ่งเหล่านี้ก็เพื่อฟื้นฟูผู้ป่วยให้กลับไปทำงานได้ เป็นหน่วยงานที่ได้รับการกล่าวขวัญในห้วงการแพทย์ด้านนี้มีผู้สนใจมาดูงานที่หน่วยงานนี้จากวงการแพทย์และพยาบาล หน่วยงานนี้อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยศัลยศาสตร์ ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล โดยเฉพาะ ศ.เกียรติคุณวิวัฒน์ วิสุทธิโกศล ผศ.วิชัย ศรีมุรินทร์นิมิต และคุณเยาวภา สุกวรรณรัตน์ หัวหน้าพยาบาลหอผู้ป่วยอุบัติเหตุโศกโหล่ม

ในปี พ.ศ. 2526 หน่วยศัลยศาสตร์ระบบประสาท ได้จัดตั้งห้องตรวจยูโรไดนามิกส์ เนื่องจากโรงพยาบาลรามาริบัติ ก้าวไปสู่โรงพยาบาล specialization มีอาจารย์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณภาพมากมาย ภาควิชาศัลยศาสตร์จึงมีการแบ่งงานหน่วยงานต่างๆ ดังต่อไปนี้ศัลยศาสตร์ทั่วไป (สายเอ) ศัลยศาสตร์ทั่วไป (สายบี) ประสาทศัลยศาสตร์ ศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก ศัลยศาสตร์ระบบประสาท ศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล และกุมารศัลยศาสตร์

อาจารย์เหล่านี้ได้ทุ่มเทสติปัญญาในการดูแลผู้ป่วยที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เป็นแบบ tertiary care โดยเฉพาะงานทางด้านศัลยกรรมหลอดเลือด (vascular surgery) โดยการนำของ ศ.คลินิกเกียรติคุณเนาวรัตน์ เช่นสาธน์ อ.สุทัศน์ ศรีพจนารถ รศ.ประเสริฐ ไตรรัตน์วรกุล ท่านเหล่านี้ได้ประสบผลสำเร็จในการรักษาผู้ป่วยที่มีการอักเสบของหลอดเลือด เช่น Takayasu disease ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ทางวารสารทางการแพทย์ การผ่าตัดผู้ป่วยหลอดเลือด aorta ที่สลับซับซ้อน เป็นที่ประจักษ์ในวงการแพทย์ และต่อมาได้มีการจัดตั้ง vascular laboratory ขึ้นมาเพื่อทำการวิเคราะห์โรคหลอดเลือดในการรักษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วงระยะที่ 2 ของการพัฒนาภาควิชาศัลยศาสตร์ ช่วง 10 ปีที่ 2 ของการพัฒนาหน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียลได้เริ่มงานด้านจุลศัลยศาสตร์ มีการร่วมงานการรักษาการต่อหมันชายกับหน่วยศัลยศาสตร์ประสาทและได้รายงานการต่อหมันชายโดยวิธีจุลศัลยศาสตร์ได้ผลสำเร็จซึ่งผลงานได้ตีพิมพ์ในวารสารจดหมายเหตุทางแพทย์ปี พ.ศ. 2522 และ พ.ศ. 2526 หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่ง โดย ศ.เกียรติคุณวิวัฒน์ วิสุทธิโกศล รศ.อาทิ เครือวิทย์ และคณะ ก็ได้ทำการผ่าตัดต่อนิ้ว ต่อมือ ต่อแขนผู้ป่วย โดยเฉพาะผู้ป่วยหญิงที่แขนขาดในปี พ.ศ. 2528 ได้รับการผ่าตัดต่อแขนจนสามารถใช้งานได้

นอกจากนี้หน่วยงานนี้ยังได้ทำการผ่าตัดย้ายเนื้อเยื่อจากที่หนึ่งของร่างกายไปปลูกอีกที่หนึ่ง (free tissue transfer) ในระยะ 10 ปีแรก (พ.ศ. 2529-2539) ได้รายงานผลสำเร็จ (success rate) 96.06%

ในการรักษาผ่าตัดโรคมะเร็งบริเวณศีรษะและคอ รวมทั้งความพิการทั้งหลาย ก็ได้รับการดูแลรักษาอย่างดีจาก ศ.คลินิกเกียรติคุณประกอบ ทองผิว และคณะฯ

พ.ศ. 2530 มีการผ่าตัดเปลี่ยนตับโดย อ.สุทัศน์ ศรีพจนารถ ผศ.สิโรจน์ กาญจนปัญญาพล และคณะฯ ได้ประสบผลสำเร็จเป็นรายแรกของคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ หลังจากทำการผ่าตัดเปลี่ยนถ่ายตับในห้องปฏิบัติการโดยใช้สุกรเป็นสัตว์ทดลอง และมีการผ่าตัดเปลี่ยนถ่ายตับจาก living donor (จากพ่อมาสู่ลูก) ซึ่งการเปลี่ยนถ่ายรายนี้ผู้ป่วยเป็นเด็ก และยังมีชีวิตอยู่มาจนถึงปัจจุบัน และประสบผลสำเร็จเป็นรายแรกของเอเชีย สำหรับการผ่าตัดเปลี่ยนถ่ายตับปัจจุบันทำไปแล้วเกินกว่า 100 ราย หน่วยศัลยศาสตร์ทั่วไปก็ได้ดูแลรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาตับแข็ง (cirrhosis) ก็ได้ใช้วิธีการทางศัลยกรรมด้วย (shunt operation) ผู้ป่วยมะเร็งตับก็เริ่มมีการรักษาด้วยการผ่าตัด dissection ส่วนที่เป็นมะเร็งออกหมด ตามด้วยการรักษาทาง chemotherapy ให้ยา มะเร็งทางหลอดเลือดตับ(local perfusion) โดยอ.สุทัศน์ ศรีพจนารถ

อ.มงคล ตัญญาพัฒนกุล ก็ได้นำ flexible fiberoptic gastroscopie มาใช้การตรวจรักษาผู้ป่วยมีปัญหาหลอดอาหาร และกระเพาะอาหารตลอดจนวิธีผ่าตัดผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคกระเพาะอาหาร

หน่วยศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก ได้นำลิ้นหัวใจหมูมาใช้ซ่อมลิ้นหัวใจคนที่มีปัญหาและได้รับพระราชทานเครื่องฟอกปอดและหัวใจเทียมจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ช่วยทำให้ผลการผ่าตัดรักษาผ่าตัดดีขึ้น

พ.ศ. 2526 หน่วยประสาทศัลยศาสตร์ ประสบผลสำเร็จในการผ่าตัดรักษาผู้ป่วยเกี่ยวกับ intracranial aneurysm โดยใช้เทคนิคทางจุลศัลยกรรม โดยนำหลัก intracranial pressure มาใช้ในการผ่าตัด มีการนำ ultrasound และ tumor suction ตลอดจน laser surgery มาใช้ในการผ่าตัดเนื้องอกในสมอง

หน่วยกุมารศัลยศาสตร์ ภายใต้การนำของ ผศ.สุพร ทิพัฒน์กุล และคณะฯ ได้ทำการผ่าตัดรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาสลับซับซ้อน เช่น ความผิดปกติของหลอดอาหารและ

ปาฐกถา “เปรม ภูมิ” ครั้งที่ 7

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สด็จเยี่ยมหน่วยศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก

หลอดลม ผู้ป่วยที่ไม่มีรูทวาร ผู้ป่วยมีปัญหาระบบบังลม แผลสยาม ฯลฯ การผ่าตัดได้รับผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของวงการแพทย์

พ.ศ. 2521-2522 รศ.จินดา สุวรรณรักษ์ รศ.ทองดี ชัยพานิช ผศ.มนัส วิมลเฉลา ผศ.วิบูลย์ โชติสกุลรัตน์ ได้ลาออกจากราชการ เพื่อประกอบอาชีพส่วนตัว

นอกจากนี้ ภาควิชาศัลยศาสตร์มีการสูญเสียอาจารย์ไป 3 ท่าน คือ

พ.ศ. 2529 ศ.มรว.กัลยาณกิติ์ กิติยากร ผู้วางรากฐานศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก ได้ถึงแก่อนิจกรรม

พ.ศ. 2530 อ.สมาน ตระกูลทิม ก็ได้ถึงแก่อนิจกรรม นับเป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ของหน่วยศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอกและภาควิชาศัลยศาสตร์ ด้วยการจากไปของท่านอาจารย์ทั้งสอง

พ.ศ. 2529 หัวหน้าหน่วยกุมารศัลยศาสตร์ ผศ.สุพร พิพัฒนกุล ผู้วางรากฐานกุมารศัลยศาสตร์ของภาควิชาศัลยศาสตร์ได้ถึงแก่กรรมเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของหน่วยกุมารศัลยศาสตร์และภาควิชาศัลยศาสตร์

พ.ศ. 2548 ศ.เกียรติคุณไพฑูรย์ คชเสนีย์ อดีตหัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ พ.ศ. 2530-2534 ได้ถึงแก่อนิจกรรม

การเรียนการสอน

พ.ศ. 2522 มีการปรับปรุงหลักสูตรแพทยศาสตร์ โดยทบวงมหาวิทยาลัย ชื่อขณะนั้น (สำนักงานอุดมศึกษาของรัฐในปัจจุบัน) จุดประสงค์ก็เพื่อเพิ่มบัณฑิตแพทย์ ทำให้หลักสูตรแพทย์ลดจาก 7 ปี เป็น 6 ปี โดยยกเลิกแพทย์ฝึกหัดและปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต และลดหลักสูตร เตรียมแพทย์และปริคlinik เหลือ 3 ปี เพิ่มหลักสูตรคลินิกเป็น 3 ปี เรียนครบหลักสูตร 6 ปี จะได้รับปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต และไปประกอบวิชาชีพเวชกรรม

การเรียนจึงเปลี่ยนเป็นระบบ 1-2-3 (หลักสูตรเดิม 2-2-2-1) ช่วงนี้ภาควิชาศัลยศาสตร์ได้ติดต่อ โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา และ โรงพยาบาลบุรีรัมย์ เพื่อเป็นโรงพยาบาลสมทบเพราะจะได้ใช้บริการผู้ป่วย primary care จากโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่งนี้เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในด้านการเรียนการสอนแก่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 6 และแพทย์ประจำบ้านของภาควิชาศัลยศาสตร์

งานวิจัย

งานวิจัยของภาควิชาศัลยศาสตร์ส่วนใหญ่เกี่ยวกับผู้ป่วย นอกจากนี้ยังมีส่วนเกี่ยวกับสัตวทดลองบ้างเพราะว่าภาควิชาศัลยศาสตร์ยังมีห้องสัตวทดลองที่อาคาร 1 ชั้น 5 (ศูนย์วิจัย)

พ.ศ. 2529 ได้เริ่มการผ่าตัดเปลี่ยนตับ (liver transplant) โดยใช้สุกรเป็นตัวอย่าง (model) ของการรักษา โดย อ.สุทัศน์ ศรีพจนารถ ผศ.ลิโรจน์ กาญจนปัญญาพล ผศ.สุริย์รัตน์ ศรีสวัสดิ์ (วิสัญญีแพทย์) เป็นไปอย่างราบรื่น ท่านเหล่านี้เป็นผู้เริ่มดำเนินงานด้านนี้ของภาควิชาศัลยศาสตร์

พ.ศ. 2530 ก็ได้ทำการเปลี่ยนตับในผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งตับรายแรกประสบผลสำเร็จ แต่ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่ 5 เดือน ส่วนรายที่ 2 เป็นเด็กได้รับการผ่าตัดใช้ living donor มีชีวิตเกินกว่า 20 ปี สำหรับการเปลี่ยนถ่ายตับได้ผลดี

พ.ศ. 2552 มีจำนวนผู้ป่วยเกินกว่า 100 ราย ที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนตับจากคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ ผลการรักษาดีเป็นที่พอใจ

ปฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 7

ปลายปี พ.ศ. 2529 ศ.โสภณ จีรสิริธรรม ศ.เกียรติคุณไพฑูรย์ คชเสนีย์และคณะ ได้ประสบผลสำเร็จในการผ่าตัดเปลี่ยนไตเป็นรายแรกของภาควิชาศัลยศาสตร์โรงพยาบาล รามาธิบดี ก่อนการผ่าตัดเปลี่ยนไตเล็กน้อย ผู้ป่วยรายแรกที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนไต ยังมีชีวิตอยู่ พ.ศ. 2529 ระหว่างที่มีการทดลองผ่าตัดเปลี่ยนไตบสุกร ศ.เกียรติคุณวิวัฒน์ วิสุทธิโกศล ผศ.ณรงค์ บุญยะโทตระ หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล ได้ศึกษากระบวนการเก็บหนังหมู เพื่อใช้ในการรักษาบาดแผลไฟไหม้และบาดแผลแทรกซ้อน อื่นๆ งานนี้ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ใน Annual of Plastic Surgery

10 ปีที่ 3 (พ.ศ.2532 - พ.ศ. 2542)

ระยะไฮเทค

ศ.คลินิกเกียรติคุณเออชัย กาญจนพิทักษ์

หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์

(พ.ศ.2534-2535, 2539-2543)

ศ.เกียรติคุณวีระสิงห์ เมืองมัน

หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์

(พ.ศ. 2535-2539)

High technology ที่ ศ. เกียรติคุณไพศาล พงษ์ชัยฤกษ์ ได้เริ่มนำมาใช้ คือ abdominal laparoscopic surgery เป็นการเริ่มการผ่าตัดส่องกล้องผ่านแผลที่หน้าท้อง ผู้ป่วยสบายดีหลังผ่าตัดอยู่โรงพยาบาลน้อยกว่าการผ่าตัดวิธีเก่าที่ต้องเปิดแผลยาวเป็นที่น่าสนใจของผู้ป่วยมาก ศ.เกียรติคุณไพศาล พงษ์ชัยฤกษ์ เป็นผู้บุกเบิกการผ่าตัดด้านนี้ จนกระทั่งปัจจุบัน laparoscopic surgery สามารถทำผ่าตัดได้กับอวัยวะในช่องท้องต่างๆ เป็นต้นว่า ถุงน้ำดีอักเสบ ไส้ติ่งอักเสบ การผ่าตัด hernia ฯลฯ ศ.เกียรติคุณไพศาล พงษ์ชัยฤกษ์ ยังได้แต่งตำราศัลยกรรมส่องกล้องในระบบทางเดินอาหาร โดยใช้ laparoscopic surgery ตำราเล่มนี้ได้รับรางวัลจากมหาวิทยาลัยมหิดล นับว่าเป็นตำราที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่แพทย์ประจำบ้านศัลยศาสตร์ทั่วไป

ศัลยกรรมทั่วไป ทางด้านเกี่ยวกับ endoscopy มี อ.มงคล ตัญญาพัฒน์กุล รศ.จักรพันธ์ เอื้อนครเศรษฐ์ อ.สุริยะ จักกะพาก ผศ.สาวิตร์ ไขษิตชัยวัฒน์ ท่านอาจารย์เหล่านี้ได้เป็นผู้บุกเบิกงานด้านนี้ ได้นำ flexible fiberoptic gastroscope, esophago-scope มาตรวจวินิจฉัยและรักษาโรค

ปาฐกถา “เปรม ภิรมย์” ครั้งที่ 7

รศ.คณิต สัมบุญณานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน colorectal surgery ก็ได้นำ endoscopic technique มาทำการผ่าตัดรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับเนื้องอกและมะเร็งลำไส้ใหญ่

หน่วยศัลยศาสตร์ระบบปัสสาวะโดย ศ.เกียรติคุณไพฑูรย์ คชเสนีย์ และคณะฯ ได้นำเครื่องสลายนิ่วมาทำการรักษาผู้ป่วยที่เป็นนิ่วในไตและท่อไต มีผู้ที่ได้รับการรักษาไปแล้วมากกว่า 6,000 ราย

ช่วงปลายของปีที่ 30 ของภาควิชาศัลยศาสตร์ มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการอบรมแพทย์ประจำบ้านเพื่อเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญของแพทยสภา เช่น พ.ศ. 2541 ศัลยศาสตร์ระบบปัสสาวะได้เพิ่มเติมหลักสูตรเป็น 4 ปี เช่นเดียวกับศัลยศาสตร์ทั่วไป ทางด้านศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก ขยายหลักสูตรเป็น 5 ปี กุมารศัลยศาสตร์ ขยายหลักสูตรเป็น 4 ปี ประสาทศัลยศาสตร์ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็น 5 ปี ศัลยศาสตร์ตกแต่ง มีการต่อยอดของหลักสูตรศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียลรับผู้จบศัลยศาสตร์ทั่วไป 4 ปี หรือ 3 ปี และต่อยอด อีก 2 ปี หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียลยังได้มีการร่วมมือกับสถาบันการแพทย์ที่ไต้หวัน (Changung Memorial Hospital) โดยได้ส่งแพทย์ปีสุดท้ายของการฝึกอบรมไปฝึกที่สถาบันแห่งนี้อีก 1 เดือน ปัจจุบันหลักสูตรศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียลได้ปรับเปลี่ยนเป็นเรียนศัลยศาสตร์ทั่วไป 2 ปี และต่อยอดอีก 3 ปี

ตอนปลายของช่วง 10 ปีที่ 3 เริ่มมีอาจารย์ของภาควิชาลาออก เพื่อประกอบอาชีพส่วนตัว บางท่านเกษียณอายุราชการ เช่น อ.มงคล วัฒนพัฒน์กุล รศ.ประเสริฐ ไตรรัตน์วรกุล ศ.ไพศาล พงศ์ชัยฤกษ์ ลาออกเพื่อประกอบธุรกิจส่วนตัว ศ.เกียรติคุณสิระบุญยะรัตเวช ศ.คลินิกเกียรติคุณเนาวรัตน์ เซ็นสาสิน ศ.เกียรติคุณไพฑูรย์ คชเสนีย์ ศ.คลินิกเกียรติคุณวัชรพรหมทัตเวที ศ.เกียรติคุณวิจิตร บุญยะโทตระ ศ.เกียรติคุณวิวัฒน์ วิสุทธิโกศล ศ.คลินิกเกียรติคุณประกอบ ทองผิว ศ.คลินิกเกียรติคุณธนิต เขียรธนู ศ.เกียรติคุณสมปอง รักษาสุข ท่านอาจารย์เหล่านี้ได้ทยอยเกษียณอายุราชการหลังจากรับใช้ภาควิชามาเป็นเวลานาน และได้นำความเจริญมาสู่ภาควิชาศัลยศาสตร์

ภาควิชาศัลยศาสตร์ มีการรับอาจารย์ใหม่มาทดแทนอาจารย์ที่ลาออกไป และเกษียณอายุราชการ

ศัลยศาสตร์ทั่วไป - ผศ.สาวิตร โฆษิตชัยวัฒน์ ผศ.เยาวนุช คงด้าน ศ.จุมพล วิชาศรีศรีมี รศ.ภาณุวัฒน์ เลิศสิทธิชัย รศ.สุรศักดิ์ ลีลาอุดมลิปิ

กุมารศัลยศาสตร์ - อ.ศนิ มลกุล

ประสาทศัลยศาสตร์ - รศ.เอก หังสสุต

ศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล - ผศ.เฉลิมพงษ์ ฉัตรดอกไม้ไพร

ศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก - รศ.มณฑิร รังคงามทวีสุข ผศ.ปิยะ สมานคตวัฒน์

เนื่องจากภาควิชาศัลยศาสตร์ให้ความสำคัญเรื่องวิจัย ดังนั้น อาจารย์ใหม่เหล่านี้จึงได้รับการสนับสนุนให้ไปเป็น research fellow ที่ต่างประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ในเวลาเดียวกันก็มีอาจารย์บางท่านได้ไปศึกษาด้าน epidemiology ที่สหราชอาณาจักร

10 ปีที่ 4 (พ.ศ. 2542-2552)

ยุคเลือดใหม่

อ.สุทัศน์ ศรีพจนารถ

หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์

(พ.ศ. 2543-2547)

ศ.กฤษฎา รัตนโอฬาร

หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์

(พ.ศ. 2547-ปัจจุบัน)

พ.ศ.2552 ได้ฉลองการเปลี่ยนไตครบ 1,000 ราย และตับ 100 ราย เป็นหน่วยงานที่ได้รับความนิยมสูงถึงในวงการแพทย์ไทย นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยศัลยศาสตร์เต้านมและต่อมไร้ท่อ หน่วยศัลยศาสตร์ตับ ตับอ่อนและทางเดินน้ำดี หน่วยศัลยศาสตร์อุบัติเหตุและเวชบำบัดวิกฤติทางศัลยกรรม และยกเล็กศัลยศาสตร์ทั่วไปสาย A และ B โดยมีศัลยศาสตร์ทั่วไปเพียงหน่วยเดียว

หน่วยกุมารศัลยศาสตร์ โดย อ.สาธิต กรณเศ เป็นหัวหน้าหน่วยฯ รศ.สุเมธ วีระรัตน์กุล มีบทบาทมากในการผ่าตัดเปลี่ยนตับผู้ป่วยเด็ก โดยใช้ living donor และร่วมมือกับหน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล โดยอาศัยเทคนิคทางจุลศัลยกรรมเย็บต่อหลอดเลือด ซึ่งได้ผลการรักษาประสบผลสำเร็จ

หน่วยประสาทศัลยศาสตร์ ผศ.ทวิศักดิ์ จันทร์วิทย์พานิชิต เป็นหัวหน้าหน่วยฯ ได้บุกเบิกทางด้าน cervical spondylosis และต่อมา อ.วีระพันธ์ ควรถงธรรม ได้นำเทคนิคการผ่าตัดส่องกล้องมาใช้เป็นแห่งแรกในประเทศไทย รักษาผู้ป่วยเพื่อให้หายขาดจากโรคหมอนรองกระดูกสันหลังกดทับเส้นประสาทโดยการผ่าตัดแบบ full endoscopic spinal surgery เป็นการพัฒนาการผ่าตัดเจาะและสอดกล้องขนาดเล็ก มีเลนส์ติดอยู่ที่ปลายขยายให้เห็นชัด สามารถตัดเอาหมอนรองกระดูกออกโดยไม่ต้องเจาะกล้ามเนื้ออื่นๆ ออกทำให้การเจ็บปวดหลังผ่าตัดลดลงมาก

ผลงานประดิษฐ์และนวัตกรรมทางการแพทย์ของ

อาจารย์ภาควิชาศัลยศาสตร์เป็นประโยชน์กับวงการแพทย์ มีดังนี้

พ.ศ. 2542 หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล โดย รศ.อาทิตเรื้อวิทย์ ได้รับรางวัล best poster เรื่อง “Thenar split-thickness skin graft for hand reconstruction : A new donor site” ในการประชุมวิชาการ 2nd Congress of the Asian Pacific Federation of Societies for Surgery of the Hand ที่ประเทศสิงคโปร์

พ.ศ. 2542 หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล โดย รศ.อาทิตเรื้อวิทย์ และ ศ.วิวัฒน์ วิสุทธิโกศล ได้ประดิษฐ์เครื่องมือตัดแผ่นหนัง โดยใช้ใบมีดโกนหนวด (Ramadermatome) เป็นนวัตกรรมที่ได้รายงานในวารสารรามานิบดี เรื่อง Invention: Ramadermatome, a novel and inexpensive dermatome ในวารสารรามานิบดี

พ.ศ. 2550 หน่วยศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก โดย รศ.สุชาติ ไชโยโรจน์ ได้รับรางวัลจากสภาวิจัยแห่งชาติสาขางานประดิษฐ์ (เพื่อนำเลือดหล่อเลี้ยงหัวใจรามานิบดี model)

รศ.สุขุม อัตนวานิช ได้รับรางวัลสิ่งประดิษฐ์ของคณะแพทยศาสตร์ รพ.รามานิบดี (กล่องระบายทรวงอกระบบ KK system) ผลงานของหน่วยนี้ยังมีอีกมากมาย การผ่าตัดหัวใจได้พัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องและเต็มที่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ สามารถผ่าตัดโรคหัวใจที่ยากและซับซ้อนด้วยประสิทธิภาพ และศักยภาพสูงสุด

พ.ศ. 2551 หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล มีผลงานเป็นนวัตกรรมของ นพ.ชาติชาย พุกษาพงษ์ และผศ.เฉลิมพงษ์ ฉัตรดอกไม้ไพร ได้รับรางวัล Dean's innovation award คือเครื่องมือ portable vacuum machine เป็นเครื่องมือที่ใช้ภาวะสุญญากาศในการรักษาบาดแผลที่มีปัญหา เช่น แผลเรื้อรัง ฯลฯ

หน่วยศัลยศาสตร์ทั่วไปโดย ศ.จุมพล วิลาศศรีศรี และคณะฯ ได้รายงาน “Three dimensional aortic aneurysm model and endovascular repair : An educational tool for surgical trainees” ได้ตีพิมพ์ในวารสาร International Journal of Angiology

หน่วยศัลยศาสตร์ระบบปัสสาวะ ได้พัฒนางาน laparoscopic surgery ขึ้นอย่างชัดเจน และรวดเร็ว พ.ศ. 2551 ได้ทำการผ่าตัดผู้ป่วยจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นผู้บุกเบิกการทำ laparoscopic endoscopic single site surgery (LESS) ผ่าตัดทั้งโรคเนื้องอก (benign lesion) และมะเร็ง (malignant lesion) ของระบบปัสสาวะ (genitourinary tract) การผ่าตัดโดยวิธีนี้นับเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และประเทศ

ปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 7

แถบเอเชียอาคเนย์

ในด้านการศึกษานอกจากมีแพทย์ประจำบ้านจากสถาบันอื่นๆ มาดูงาน และฝึกงานที่ภาควิชาศัลยศาสตร์ ช่วงระยะนี้มีนักศึกษาแพทย์ต่างประเทศมาดูงานด้านศัลยกรรมสาขาต่างๆอย่างสม่ำเสมอเป็นจำนวนมาก การที่มีนักศึกษาแพทย์ต่างประเทศมาดูงานในสาขาวิชาต่างๆก็เป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกถึงผลงานทางวิชาการของภาควิชาศัลยศาสตร์

พ.ศ. 2546 หน่วยศัลยศาสตร์ตกแต่งและแม็กซิลโลเฟเชียล จัดให้มีการอบรมฟื้นฟูวิชาการเรื่อง “พื้นฐานทางศัลยศาสตร์ตกแต่ง” แก่ศัลยแพทย์ และแพทย์ผู้สนใจต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

พ.ศ. 2547 ศ.กฤษฎา รัตนโอฬาร ได้จัดให้มีปาฐกถาเปรม บุรี เพื่อเป็นเกียรติแก่ศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี ขึ้นเป็นครั้งแรก และได้จัดติดต่อกันมาทุกปี ในปี พ.ศ. 2548 ได้จัดประชุมวิชาการประจำปี Ramathibodi Surgical Forum และเตรียมจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าศัลยศาสตร์รามธิบดี

ผลงานดีเด่นของอาจารย์ภาควิชาศัลยศาสตร์ที่ควรจะกล่าวถึงก็มี

ศ.เกียรติคุณเปรม บุรี ได้ดำเนินงานการเรียนการสอนด้านเวชศาสตร์ชุมชน ณ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้นักศึกษาแพทย์ได้ประสบการณ์มาก ทำให้บัณฑิตแพทย์ของเราที่จบไปมีความรู้และเคยชินกับชนบทมาก โครงการนี้ได้รับกล่าวถึงในต่างประเทศ

ศ.เกียรติคุณสิระ บุญยะรัตเวช ได้ดำเนินงานโครงการแพทย์ชนบท หลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นโครงการเปิดโอกาสให้เยาวชนชนบทได้มีโอกาสเข้ามหาวิทยาลัยวิชาแพทย์ที่ได้รับการกล่าวถึงกันมากทั้งวงการศึกษาและทางการเมือง

พ.ศ. 2526 ศ.มรว.กัลยาณกิติ์ กิติยากร ได้มีบทบาทร่วมกับทีมประธานและคณะกรรมการของราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทยแห่งประเทศอังกฤษ (Royal College of Surgeons of England) ในการทูลเกล้าถวาย Honorary Member of the Royal College of Surgeons of England (FRCS) แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เป็นเกียรติประวัติที่ภาควิชาศัลยศาสตร์ภูมิใจมากที่สุด

ศ.เกียรติคุณวิจิตร บุญยะโทตระ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขาธิการคณะกรรมการ

ป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติเป็นคนแรก

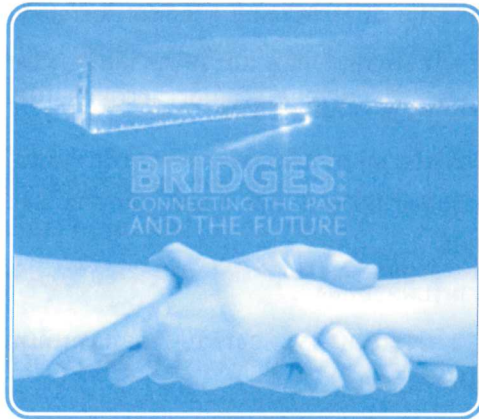
ศ.เกียรติคุณวิวัฒน์ วิสุทธิโกศล รศ.จินดา สุวรรณรักษ์ รศ.ทองดี ชัยพานิช เป็น Board of Governor of American College of Surgeons

นอกจากนี้คุณจารย์ของภาควิชาศัลยศาสตร์ยังได้ทำงานในกองบรรณาธิการวารสารทางวิชา การทั้งในและต่างประเทศอีกเป็นจำนวนมาก

สิ่งที่น่าสังเกตคือ ตลอดระยะเวลา 4 ทศวรรษของภาควิชาศัลยศาสตร์ อาจารย์ของภาควิชาศัลยศาสตร์ ไม่เคยได้รับตำแหน่งคณบดีของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มีเพียง ศ.เกียรติคุณเปรม บุรี เคยได้รับการแต่งตั้งจากทางมหาวิทยาลัยมหิดล ให้เป็นผู้รักษาการณืตำแหน่งคณบดีของคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ชั่วคราวเท่านั้น

4 ทศวรรษผ่านไป ในปัจจุบันคณะแพทยศาสตร์แห่งนี้ออกนอกระบบราชการ

ฐานะของอาจารย์ที่สมัครเข้าใหม่เรียก “พนักงานมหาวิทยาลัย” ไม่เรียกว่า “ข้าราชการ”

ทำอย่างไร ที่จะนำพาอดีต และปัจจุบัน

ไปสู่อนาคตที่รุ่งเรือง ?

เป็นคำถามที่จะต้องหาคำตอบให้ได้

นั่นคือการบริหารจัดการ “ต้องดีกว่าอดีต”

ปาฐกถา “เปรม บูรี” ครั้งที่ 7

การบริหารจัดการเพื่อให้งานราบรื่นและเจริญเติบโตภาควิชาศัลยศาสตร์

จะต้องมีบรรยากาศทางวิชาการที่ดี และอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพได้แก่ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ธุรการ

1. อาจารย์ จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชา

- 1.1 มีศักยภาพสูง ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยได้ดีในระดับสากลและเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้
- 1.2 สามารถดำเนินการเรียน การสอนได้ตามเป้าหมายและมีความร่วมมือกับนานาชาติ
- 1.3 มีศักยภาพในการทำการวิจัย มีผลงานปรากฏเป็นรูปธรรมซึ่งสามารถช่วยการบริหารและการเรียนการสอนได้ผลงานวิชาการอยู่ในระดับสากล
- 1.4 เป็นตัวอย่างด้านคุณธรรม จริยธรรมทางการแพทย์

ทั้ง 4 สิ่งนี้ จะนำไปสู่ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ”

2. เจ้าหน้าที่ธุรการ จะต้องมีความสมบัติดังนี้

- 2.1 เป็นเลขานุการทางการแพทย์ (medical secretary) ที่มีคุณภาพ
- 2.2 มีความรู้ทางภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์การแพทย์อย่างดี
- 2.3 มีความรู้ทางสารสนเทศอย่างดี
- 2.4 มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการคอยบริการช่วยอำนวยความสะดวกอาจารย์ในด้านต่าง ๆ เช่น ตำแหน่งวิชาการ และในด้านกฎหมายแก่อาจารย์
- 2.5 มีความรับผิดชอบสูง

บุคลากรทั้ง 2 ประเภทนี้ จะต้องได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะฯ

เอกสารอ้างอิง

1. รายงานรวมสถิติ พ.ศ. 2508-2528
2. O' Neill JA, Jr. Surgical Education: Foundations and Values. J Am Coll Surg 2009;208: 653-62.
3. รายงานประจำปี 2551 ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ความเป็นมา ในการจัดปาฐกถา “เปรม บุรี”

เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติคุณของศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี ซึ่งถือว่าเป็นปูชนียบุคคล คนหนึ่งของคณะฯ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ร่วมก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และเป็นหัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์คนแรก ท่านได้วางรากฐานการศึกษาทางศัลยศาสตร์ของคณะจนเป็นปึกแผ่นและมีชื่อเสียงจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ก่อตั้งศูนย์เวชศาสตร์ชุมชนของคณะฯอีกด้วย นับว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อชาวรามาริบัติอย่างยิ่ง ภาควิชาศัลยศาสตร์จึงได้จัดปาฐกถา “เปรม บุรี” เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านเป็นประจำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547

- ครั้งที่ 1** วันอังคารที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547
เรื่อง “ประสบการณ์หลังเกษียณอายุราชการ”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี
- ครั้งที่ 2** วันพุธที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548
เรื่อง “คุณสมบัติของศัลยแพทย์ที่ดี”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณสิระ บุญยะรัตเวช
- ครั้งที่ 3** วันจันทร์ที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549
เรื่อง “เมื่อศัลยแพทย์ถูกรังเรียน”
โดย : รองศาสตราจารย์นายแพทย์ทองดี ชัยพานิช
- ครั้งที่ 4** วันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550
เรื่อง “คำนี้ถึงศัลยกรรม”
โดย : รองศาสตราจารย์นายแพทย์จินดา สุวรรณรักษ์

ปาฐกถา “เปรม ภูมิ” ครั้งที่ 7

- ครั้งที่ 5** วันอังคารที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551
เรื่อง “ระลึกถึงคัลยศาสตร์ศิริราช-รามธิบดี”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณวีระสิงห์ เมืองมัน
- ครั้งที่ 6** วันจันทร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2552
เรื่อง “4 ทศวรรษ คัลยศาสตร์รามธิบดี”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณวิวัฒน์ วิสุทธิโกศล
- ครั้งที่ 7** วันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2553
เรื่อง “วิกฤตวงการคัลยกรรมไทย”
โดย : พลโท ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์นพดล วรอุไร